

**Уманський національний університет садівництва
Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАНУ
Українське товариство генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова**

**«ГЕНЕТИКА І СЕЛЕКЦІЯ
В СУЧАСНОМУ АГРОКОМПЛЕКСІ»**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
16 жовтня 2020 року**

Умань – 2020

Генетика і селекція в сучасному агрокомплексі // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції / [Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін.]. Умань, 2020. 216 с.

У збірнику тез висвітлено результати наукових досліджень науковців України, Білорусі, Молдови та Росії з актуальних питань генетики і селекції в сучасному агрокомплексі.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Непочатенко О.О. – доктор економ. наук, професор (відповідальний редактор);
Рябовол Л.О. – доктор с.-г. наук, професор (заступник відповідального редактора);
Діордієва І.П. – кандидат с.-г. наук, доцент;
Карпенко В.П. – доктор с.-г. наук, професор;
Косенко І.С. – доктор біол. наук, професор, член-кореспондент НАНУ;
Коцюба С.П. – кандидат с.-г. наук, доцент;
Крижанівський В.Г. – кандидат с.-г. наук;
Кунах В.А. – доктор біол. наук, професор, член-кореспондент НАНУ;
Любченко А.І. – кандидат с.-г. наук, доцент;
Макарчук М.О. – кандидат с.-г. наук;
Мостов'як І.І. – кандидат с.-г. наук, доцент;
Новак Ж.М. – кандидат с.-г. наук, доцент;
Опалко А.І. – кандидат с.-г. наук, професор;
Парій М.Ф. – кандидат біологічних наук;
Полторецький С.П. – доктор с.-г. наук, професор (технічний редактор);
Рябовол Я.С. – доктор с.-г. наук, доцент;
Сержук О.П. – кандидат с.-г. наук, доцент (відповідальний секретар);
Яценко А.О. – доктор с.-г. наук, професор.

***Рекомендовано до друку вченою радою факультету агрономії УНУС,
протокол № 2 від 12.11.2020 р.***

За достовірність опублікованих матеріалів відповідальність несуть автори.

© Уманський національний університет садівництва, 2020.

СОРТ ВИШНІ МЕЛІТОПОЛЬСЬКА ПУРПУРНА – ЗРАЗОК ГЕНОФОНДУ РОСЛИН В УКРАЇНІ

А. М. Шкіндер-Барміна

*Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М.Ф.Сидоренка ІС
НААН, м. Мелітополь*

Провідними країнами-виробниками плодів вишні є Туреччина, Російська Федерація, Польща, Україна, США, Сербія, Іран та Угорщина. За даними www.fao.org, у 2017 р. світове виробництво вишні становило 1,2 млн тонн на площі 189 тис. га. і загалом спрямовано на переробку.

Дослідні насадження вишні Мелітопольської дослідної станції садівництва імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН (МДСС) розташовані у 20 км на південь від м. Мелітополь Запорізької області та відносяться до зони плодівництва південний степ. Ґрунт дослідної ділянки темно-каштановий, слабосолонцюватий, легкосуглинистого механічного складу, сформований на лесах. Дерева досліджуваних сортів щеплені на сіянцях вишні магалєбської, посаджені за схемою 6 x 4 м у 2001, 2003, 2007 рр. Умови вирощування богарні.

Колекція вишні МДСС імені М. Ф. Сидоренка ІС НААН налічує 113 сортів, серед яких 57 української селекції, у т.ч. 44 – МДСС ім. М. Ф. Сидоренка, 8 – Артемівської дослідної станції розсадництва, 3 – Інституту помології ім.Л.П.Симиренка НААН України, дві місцеві форми. Сорти закордонної селекції мають походження з 13 країн: Великобританії, Бельгії, Данії, Болгарії, Угорщини, Німеччини, Італії, Польщі, Російської Федерації, Румунії, США, Франції, Чехії.

Робота з колекцією передбачає наступні етапи: створення та поповнення колекції генофонду вишні, виділення сортів-еталонів, джерел та донорів цінних господарсько-біологічних ознак для подальшого використання в селекції, поповнення інформаційної бази даних, підготовка матеріалів для реєстрації зразків генофонду та ознакової колекції.

Серед виділених в роботі 60 сортів-джерел окремих цінних ознак відібрано 20, котрі поєднують три і більше цінних ознак. Найбільшу цінність для селекції мають сорти Амулет (UN0400139), Встреча (UN0400121), Гріот мелітопольський (UN0400096), Ігрушка (UN0400099), Мелітопольська радість (UN0400122), Мелітопольська пурпурна (UN0400135), Прізваніє (UN0400119), Сіянець Туровцевої (UN0400142), Солідарність (UN0400132), Шалунья (UN0400118), Чудо вишня (UN0400446).

Виділені селекційно цінні сорти складають так звану робочу колекцію і активно залучаються до селекційного процесу. Так, за період з 2004 по 2020 рр. в гібридизації для створення нових сортів вишні і дюків було використано 31 сорт вітчизняної та закордонної селекції, які є донорами та джерелами зазначених цінних господарсько-біологічних ознак.

Виділення селекційно цінних зразків дозволило подати заявки до Національного центру генетичних ресурсів рослин України (НЦГРРУ) на отримання «Свідоцтва про реєстрацію зразка генофонду рослин в Україні» на

13 сортів вишні, серед них – Мелітопольська пурпурна.

Свідоцтво № 1764 про реєстрацію зразка генофонду рослин в Україні. Сорт вишні UN0400135 Мелітопольська пурпурна. Запит № 002784. Дата пріоритету від 22.11.12: *Генетичні ресурси рослин*. 2018. №23. С. 139.

Автори зразка: Туровцева В.О., Туровцев М.І.

Колекціонер: Шкіндер-Барміна А.М.

Предмет реєстрації: сорт, що поєднує врожай 35 кг/дер. пізнього строку досягання (01.07), велику масу плодів 7,1 г із високими смаковими якостями 8,4 б., високим вмістом біологічно активних речовин у плодах 1367 мг/100 г сирової маси. Плоди темно-червоні, з темно-червоною м'якоттю, універсального призначення. Джерело самоплідності (21,5% при самозапиленні).

Наводимо характеристику сорту **Мелітопольська пурпурна**.

Сорт виведений в Мелітопольській дослідній станції садівництва імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН від схрещування у 1972 році сортів вишні Любська х Мелітопольська десертна.

Древо середнього розміру, швидкоростуче. Крона розлога, дещо поникла. Плодоносить на букетних гілочках та однорічному прирості. Кора на штамбі та основних суччях луската, сіро-коричнева. Пагони тонкі, прямі, коричнево-бурі. Сочевичок мало, середні, білі.

Листки середні, вузькі, еліптичні, світло зелені, гладенькі, матові. Листкова пластинка вгнута човником та відігнута донизу. Верхівка листка довгозагострена, основа – загострена. Край листка дрібнопилчастий. Прилистки короткі, дуже розсічені, ранопадаючі. Черешок середній, пігментований. Залозки дрібні по 2–4, овальні.

До плодоношення вступає на 4-й рік після садіння в сад.

Плоди великі, масою 6,5–7,5 г, одномірні. Форма плода серцеподібна, верхівка плода округла. Основа плода з заглибленням. Ямка дрібна, широка. Черевний шов дрібний, малопомітний. Плодоніжка довга, легко відділяється від гілки, прикріплення до кісточки міцне. Забарвлення плода темно-червоне. Підшкірних крапок багато, малопомітні. Шкірочка щільна, з плода знімається легко. М'якоть темно-червона, ніжна, соковита. Сік темно-червоний. Смак солодко-кислий з терпкістю. Кісточка відділяється від м'якоті добре, овальна, гладенька, масою 0,4 г. У плодах міститься 17,9% сухих розчинних речовин, 10,5% цукрів, 1,3% органічних кислот, 9,6 мг/100 г вітаміну С та 1367,5 мг/100 г фенольних сполук. Дегустаційна оцінка – 8,4 бала. Плоди придатні для виготовлення високоякісних продуктів переробки

Зимостійкість висока. Ураження моніліозом та кокомікозом 3,0 та 4,0 бала, відповідно (за дев'ятибальною системою оцінювання). Сорт самоплідний (21,5% зав'язування плодів при самозапиленні або 66,6% від вільного запилення).

Врожайність щорічна та висока – до 35,0 кг з дерева у 12-річному віці. В умовах м. Мелітополя цвітіння сорту Мелітопольська пурпурна починається 24.IV ± 3,4. Плоди досягають у першій декаді липня (01.VII ± 1,8). Тривалість вегетаційного періоду складає 229±10 діб.

Зазначений сорт рекомендується для використання в селекційній роботі з метою отримання нових врожайних сортів з плодами високої якості.

ЗМІСТ

<i>А. В. Амелин, Е. И. Чекалин, В. В. Заикин, В. И. Мазалов</i>	СКРИНИНГ СОВРЕМЕННЫХ СОРТОВ ОЗИМОЙ ПШЕНИЦЫ ПО ПОКАЗАТЕЛЯМ ФОТОАКТИВНОСТИ ЛИСТЬЕВ	3
<i>Г. С. Балашова, Л. В. Бояркина</i>	ВПЛИВ ПІСЛЯДІЇ ОБРОБКИ ЕКЗОГЕННИМИ ФІТОГОРМОНАМИ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ НАСІННЄВОЇ КАРТОПЛІ ЛІТНЬОГО САДІННЯ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	6
<i>С. А. Бекузарова, И. М. Ханиева, Г. В. Луценко</i>	ОТБОР СЕЛЕКЦИОННЫХ ОБРАЗЦОВ БОБОВЫХ ТРАВ В РАННЕМ ОНТОГЕНЕЗЕ	9
<i>В. Я. Білоножко, С. П. Полторецький, А. О. Яценко</i>	РОЛЬ АГРОТЕХНІКИ У ФОРМУВАННІ ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ НАСІННИЦЬКИХ АГРОБІОЦЕНОЗІВ.....	11
<i>Е. Н. Былич</i>	РЕАКЦИЯ МЕСТНЫХ СОРТОВ КУКУРУЗЫ НА ЗАТЯЖНУЮ ЗАСУХУ	13
<i>Ю. В. Білокур, Б. В. Галасун</i>	ДОСЯГНЕННЯ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА ВІТЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ КУКУРУДЗИ.....	15
<i>Н. А. Боме, Л. И. Вайсфельд, Н. Н. Колоколова, П. А. Ширяев</i>	ИНДУКЦИЯ ИСКУССТВЕННЫХ МУТАЦИЙ КАК ФАКТОР РАЗНООБРАЗИЯ АГРОКУЛЬТУР	18
<i>М. М. Bondarets, М. Y. Pikovskiy</i>	GROWTH OF <i>CLADOSPORIUM FULVUM</i> COOKE ON DIFFERENT NUTRITIONAL MEDIA	22
<i>О. І. Борзих, В. О. Черній</i>	ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРЕПАРАТІВ В ОБМЕЖЕННІ РОЗВИТКУ ГРИБНИХ ХВОРОБ НА НАСАДЖЕННЯХ СУНИЦІ САДОВОЇ (<i>FRAGARIA ANANASSA</i>) В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	23
<i>О. І. Борзих, М. В. Круть</i>	ІННОВАЦІЙНІ РОЗРОБКИ ІЗ ЗАХИСТУ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР.....	24

<i>М. С. Шевченко, Л. М. Есятник, Д. А. Оцюбан, Н. А. Коцюбан</i>	ВПЛИВ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ СИСТЕМИ ЗЕМЛЕРОБСТВА НА ФОРМУВАННЯ УРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В ПІВДЕННО-СХІДНОМУ СТЕПУ	192
<i>М. С. Шевченко, К. А. Деревенець- Шевченко, О. М. Шевченко, Н. В. Швець</i>	ОБРОБІТОК ҐРУНТУ І ДОБРИВА В ЕНЕРГО- ЕКОНОМІЧНОМУ БАЛАНСІ СТЕПОВОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА.....	194
<i>А. М. Шкіндер- Барміна</i>	СОРТ ВИШНІ МЕЛІТОПОЛЬСЬКА ПУРПУРНА – ЗРАЗОК ГЕНОФОНДУ РОСЛИН В УКРАЇНІ.....	196
<i>С. С. Юрчук</i>	ВПЛИВ РІВНЯ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ НА СТРУКТУРУ РІПАКУ ОЗИМОГО	198
<i>О. Я. Ярута</i>	ОЦІНКА БІОПРОДУКТИВНОСТІ ТА УШКОДЖУ- ВАНOSTІ РОСЛИН БЕЛАДОНИ ЗВИЧАЙНОЇ ПЕРШОГО РОКУ ВЕГЕТАЦІЇ.....	200
<i>А. О. Яценко, Н. М. Полторецька, Л. М. Кононенко</i>	ЕФЕКТИВНІСТЬ НОРМ ВИСІВУ ГРЕЧКИ В ПОЄДНАННІ З РІЗНИМИ СПОСОБАМИ ЇЇ СІВБИ ...	201